

Ezoteryczne Kartki

Wyszukiwania

Jakub Bachurski

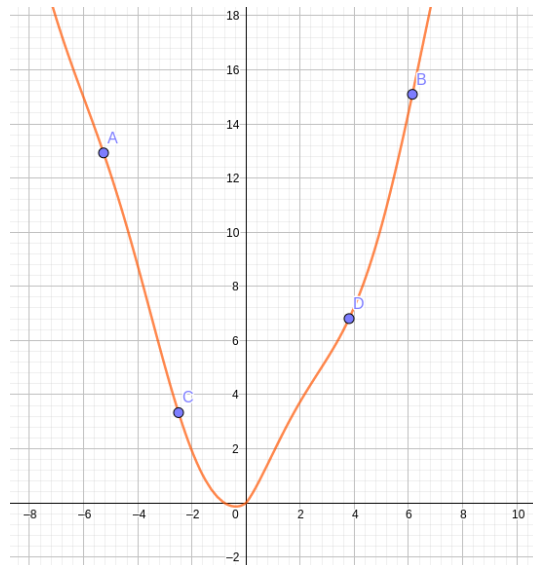
wersja 1.1.2.3

1 Wyszukiwanie ternarne – ternary search

W wyszukiwaniu binarnym korzystaliśmy z monotoniczności – pewna funkcja przez cały czas spełniała pewną relację \leq . Jest inna ciekawa gałąź funkcji – funkcje bitoniczne. W skrócie są to funkcje, które najpierw rosną, a potem maleją (lub na odwrót). Wyszukiwanie ternarne posłuży nam do znalezienia ekstremum (minimum lub maksimum) takiej funkcji.

1.1 Algorytm

Powiedzmy, że na pewnym zakresie $[a, b]$ poszukujemy minimum pewnej funkcji bitonicznej. Wyszukiwanie ternarne zmniejszy nam ten zakres, ograniczając poszukiwania. Dokona tego poprzez wybranie takich punktów (c, d) , że dzielą one zakres na trzy części. Licząc wartości funkcji w punktach a, b, c, d będziemy w stanie zawęzić zakres.

Spójrzmy na przykładowy rysunek: ponieważ $f(a) > f(c)$ i $f(c) < f(d)$, ekstremum musi być gdzieś pomiędzy, bo monotoniczność zmieniła się. Zatem zawężamy zakres do $[a, d]$. Analogicznie, gdyby $f(c) > f(d)$ zawęzilibyśmy zakres do $[c, b]$. Jeżeli szukalibyśmy maksimum, warunki odwróciłyby się (moglibyśmy wtedy rozpatrywać funkcję $f_1(x) = -f(x)$).

Najbardziej opłaca nam się dzielić zakres na trzy równe części, aby zawsze zmniejszać go o $\frac{1}{3}$. Wtedy złożoność wyniesie $O(\log_{\frac{3}{2}} \frac{b_0 - a_0}{\epsilon})$, gdzie $[a_0, b_0]$ to początkowy zakres, a ϵ to wielkość przedziału, którą traktujemy jako dostatecznie małą.

1.2 Funkcje wypukłe

Fajnym podzbiorem funkcji bitonicznych są funkcje wypukłe. Też się je w miarę często spotyka, a mają przydatne własności. W skrócie, są to funkcje które rosną ciągle tak samo lub coraz szybciej ($f''(x) \geq 0$). Przydadzą nam się te dwie własności:

- Funkcja $h(x) = f(x) + g(x)$ dla funkcji wypukłych f, g jest wypukła.
- Funkcja $h(x) = \max(f(x), g(x))$ dla funkcji wypukłych f, g jest wypukła.

Przykładem funkcji wypukłej jest $f(x) = x^2$.

Funkcja wklęsła to taka, że jej odbicie względem osi OX jest funkcją wypukłą.

1.3 Na liczbach całkowitych

Jeżeli funkcja jest tylko z liczb całkowitych, można użyć zmodyfikowanego wyszukiwania binarnego. Uruchamiamy je po prostu na funkcji

$$g(x) = [f(x) \leq f(x + 1)]$$

i szukamy pierwszego parametru, dla którego jest to wyrażenie prawdziwe.

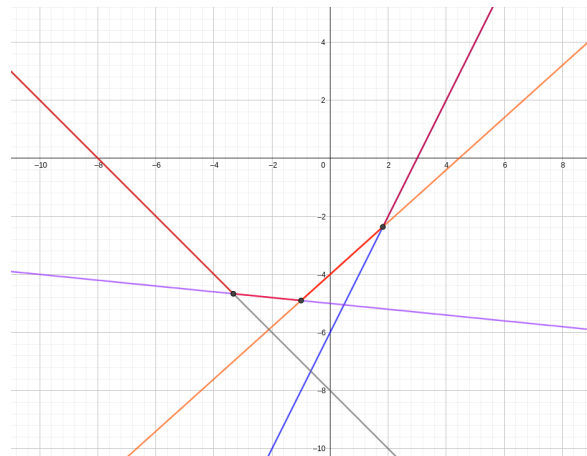
1.4 Zadanka

1.4.1 [PA 2013] Świetliki

Oba zadania zapożyczone od Marka Sommera. Więcej zadań o wyszukiwaniu ternarnym: <http://mareksom.w.staszic.waw.pl/kolko/2017-2018/kartki/22.11.2017-teoria.pdf>

Treść Na płaszczyźnie lata n świetlików – i -ty z nich znajduje się na początku na współrzędnych (x_i, y_i) i ma wektor prędkości (a_i, b_i) . Po czasie t znajdzie się w punkcie $(x_i + a_i t, y_i + b_i t)$. Niech d oznacza najmniejszy bok kwadratu o bokach równoległych do osi układu współrzędnych, którym można objąć wszystkie świetliki. Chcemy znaleźć taki czas t , że wartość d jest minimalna.

Rozwiązanie Rozbijmy na razie zadanie na jeden wymiar – przyjmijmy $y_i = b_i = 0$. Światliki są na osi, a kwadrat spłaszczył się do odcinka. d wyraża się przez $x_{max} - x_{min}$. Przyjrzyjmy się, jak wygląda wykres x_{max} względem t : dla małych t dominują pozycje światlików które zaczęły z dużym x_i , ale możliwe że mają $a_i < 0$. Z czasem będą prześcigane przez światliki z większym a_i . Na rysunku wykres czerwony reprezentuje x_{max} – jest on maksimum po wykresach światlika szarego, fioletowego, pomarańczowego i niebieskiego.

Formalnie, $x_{max} = \max_i x_i + a_i t$, czyli maksimum po funkcjach liniowych – w szczególności funkcje liniowe są wypukłe, zatem funkcja x_{max} jest wypukła.

Przemyslenia są analogiczne dla x_{min} , z tym że wykres jest wklęsły – w takim razie $-x_{min}$ jest wypukłe. Na podstawie tego wywnioskowaliśmy, że $d(t) = x_{max} + (-x_{min})$ jest wypukłe, bo jest sumą funkcji wypukłych.

Na koniec pozostaje rozpatrzyć kwestię drugiej współrzędnej. Rozwiązuje-
my analogicznie. Powiedzmy, że mamy dwie funkcje: $d_x(t)$ oraz $d_y(t)$, czyli d
wyznaczone względem x i y . Jasnym jest, że $d(t) = \max(d_x(t), d_y(t))$. A maksi-
mum funkcji wypukłych jest wypukłe, więc $d(t)$ jest wypukłe i możemy po nim
wyszukiwać ternarnie. Otrzymujemy w ten sposób złożoność $O(n \log T)$, gdzie
 T to wyznaczony w arbitralny sposób największy możliwy wynik.

2 Równoległe wyszukiwanie binarne

Równoległe wyszukiwanie binarne jest wariacją wyszukiwania binarnego po wy-
niku. Będzie ono dotyczyło zadań, w których oczekujemy na pewno wydarzenie
(*trigger*), które w pewnym momencie zajdzie, i możemy dla pewnego momen-
tu czasu sprawdzić, czy wydarzenie już zaszło. Problem pojawia się wtedy, gdy
chcemy przechwycić wiele podobnych zdarzeń – z pomocą przychodzi równoległy
binsercz. A teraz dosyć abstrakcji, przechodzimy do zadaneek.

2.1 Zadanka

2.1.1 Moment zespójnienia

Treść Mamy sobie graf o n wierzchołkach i listę m krawędzi E . Każda krawędź charakteryzowana jest przez (u_i, v_i, t_i) – wierzchołki, które łączy (nieskierowanie) oraz czas, w którym staje się aktywna. Mamy też q zapytań, które pytają nas, w którym najwcześniejszym momencie τ_j pewne dwa wierzchołki a_j, b_j są w tej samej spójnej składowej (istnieje pomiędzy nimi ścieżka).

Rozwiązanie Gdyby zapytanie było tylko jedno wystarczyłoby zrobić Find & Union (Disjoint-Seta) na wierzchołkach i odpowiednio je łączyć, posortowawszy krawędzie po czasie aktywacji. Ważnym jest, że krawędzie nie znikają, a wynik τ możemy wyszukiwać binarnie. Niestety, wyszukując binarnie, i tak musimy w $O(m \cdot \alpha(n))$ zasymulować cały proces, więc to podejście nie ma sensu w przypadku jednego zapytania, i wydawałoby się, że również przy wielu. A może jednak...?

Dla każdego z q zapytań wyznaczmy zakres $[p_j, q_j]$ reprezentujący, w jakim przedziale zawiera się τ_j . Na początku tym zakresem jest $[0, T + 1]$, gdzie T to maksymalny czas aktywacji (powiedzmy, że jeżeli wyjdzie nam wynik $\tau_j = T + 1$, to znaczy że wierzchołki zawsze są w różnych spójnych). Podobnie jak w binserczu strzelimy w wynik $r_j = \lfloor \frac{p_j + q_j}{2} \rfloor$.

Jednak tutaj jest twist: każde z zapytań zostawi *trigger*, który powie nam: „jeżeli jesteś teraz w chwili r_j , to sprawdź czy wierzchołki u_j i v_j są połączone, i powiedz mi”. Zatem normalnie zasymulujemy w $O(m \cdot \alpha(n))$ proces dodawania krawędzi, a każde zapytanie ma teraz odpowiedź na nurtujące je pytanie „czy mój wynik τ_j jest co najmniej taki jak r_j ?”. Za jego pomocą odpowiednio ograniczy swój zakres o połowę, tak samo jak w wyszukiwaniu binarnym. Sprawdzenia zadziałają w $O(q \cdot \alpha(n))$.

Otrzymaliśmy rozwiązanie w $O(\log T \cdot (m + q) \cdot \alpha(n))$.

2.1.2 Meteoryty

Treść Na wyjątkowo niebezpiecznej planecie codziennością są deszcze meteorów¹. Nieroztropnie wybudowano tam n domków, ponumerowanych od 1 do n , każdy o wytrzymałości na meteory r_i ². W związku z prognozowanymi m deszczami meteorów obejmującymi domki o numerach od x_j do y_j o sile s_j i przebiegającymi w momencie t_j , właściciele domków chcą wiedzieć, w którym momencie czasu τ_i będą zmuszeni przeprowadzić ewakuację (z powodu zniszczenia ich domku). Domek jest zniszczony, gdy suma s_j opadów, które go obejmowały, przekracza r_i .

Rozwiązanie Teraz pójdzie o wiele prościej. Deszcze meteorów możemy symulować strukturą danych dodającą na przedziale i pozwalającą na zapytania na

¹To jest prawie treść zadania [Finał XVIII OI] Meteory z lekkim uproszczeniem.

²oryginalna treść sugeruje, że są to stacje badawcze zbierające meteory, ale bądźmy poważni – „badacze” nie są świadomi zagrożenia, jakie stanowią regularne deszcze meteorów.

punkcie (np. drzewo przedziałowe przedział-punkt albo drzewo Fenwicka) w złożoności $O(\log n)$. Triggery są postaci „czy w punkcie i spadło już r_i meteorów?”, i wkładamy je w pewien czas z_i , będący kandydatem na τ_i . Wystarczy sprawdzić wartość w punkcie naszej struktury. Sumaryczna złożoność rzędu $O(m \log^2 n)$.

3 Wartości i wagi

Na koniec prosty trik z wyszukiwaniem binarnym po wyniku. Wyobraźmy sobie, że sprowadziliśmy zadanie do zbierania przedmiotów o wartościach v_i i wagach w_i na pewnych zasadach, i chcemy teraz zmaksymalizować wynik α :

$$\alpha = \frac{\sum v_i}{\sum w_i}$$

Można się tutaj łatwo złapać w pułapkę podejścia zachłannego, ale zamiast tam utknąć warto rozważyć wyszukiwanie binarne po wyniku. Zastanówmy się, czy umiemy otrzymać wynik równy co najmniej α i przekształćmy:

$$\begin{aligned} \frac{\sum v_i}{\sum w_i} &\geq \alpha \\ \sum v_i &\geq \alpha \sum w_i \\ \sum v_i - \alpha \sum w_i &\geq 0 \end{aligned}$$

Przekształćmy teraz nasze wartości i pozbadźmy się wag:

$$v'_i = v_i - \alpha w_i$$

Zauważmy, że teraz $\sum v'_i = \sum v_i - \alpha \sum w_i$. Uprościliśmy zatem zadanie do wybrania przedmiotów na takich samych zasadach, ale teraz mają tylko wartości i chcemy znaleźć dowolny podzbiór sumujący się do nieujemnej liczby.

3.1 Zadanka

Dwa proste zadania wykorzystujące ten koncept.

3.1.1 [KI] Diamenty

Treść W tym zadaniu mamy dane n diamentów o wartościach v_i i wagach w_i . Naszym zadaniem jest wybrać podzbiór rozmiaru k maksymalizujący

$$\frac{\sum v_i}{\sum w_i}$$

Rozwiązanie Aplikujemy trik, rozważamy teraz dla pewnego α istnienie podzbioru wielkości k o nieujemnej sumie spośród liczb $v'_i = v_i - \alpha w_i$. Jest to trywialne – wystarczy je posortować i sprawdzić czy k największych to spełnia. Można też użyć `nth_element`, aby nie narzucać czynnika $O(\log n)$ w złożoności. Wtedy sumaryczna złożoność jest rzędu $O(nT)$, gdzie T to liczba iteracji³ wybrana jako wystarczająca, by znaleźć optymalny wynik.

3.1.2 [Warsztaty finałowe 2019] Podróżujący kupiec

Treść Mamy graf skierowany, w którym krawędzie mają przydzielone wartości v_i oraz czasy przejścia t_i . Naszym zadaniem jest znaleźć taki cykl, w którym krawędzie, które do niego należą, maksymalizują $\sum \frac{v_i}{t_i}$.

Rozwiązanie Tworzymy nowe wagi $v'_i = v_i - \alpha t_i$ i ponownie rozpatrujemy naszą nierówność:

$$\sum v_i - \alpha \sum t_i \geq 0 \iff \sum v'_i \geq 0$$

Zastanówmy się nad jej znaczeniem: chcemy znaleźć taki cykl, że suma wag krawędzi na nim jest nieujemna. Rozważmy zamiast tego problem dualny w grafie, w którym wagi krawędzi są zanegowane ($v''_i = -v'_i$). Otrzymujemy

$$\sum v'_i \geq 0 \iff \sum v''_i < 0$$

A problem znalezienia cyklu, w którym suma wag krawędzi jest ujemna, umiemy łatwo rozwiązać algorytmem Bellmana-Forda w $O(|V||E|)$. Właśnie stąd takie przekształcenie – ujemny cykl umiemy rozwiązać. Kojarzy nam się z rzeczami możliwe najkrótszymi, a algorytmy na najkrótsze ścieżki znamy. Sumaryczna złożoność $O(|V||E| \cdot T)$, gdzie T to liczba iteracji.

³W wyszukiwaniu binarnym każda iteracja ogranicza zakres na którym może znajdować się wynik o połowę. Korzystając z triku warto uważać na liczbę iteracji – testowane α właściwie musimy przechowywać jako liczbę zmiennoprzecinkową, a możliwe, że będzie się od nas wymagać znalezienia dokładnego ułamka.